

Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling

De zorgkwekerij Jomajole is verantwoordelijk voor een goede kwaliteit van begeleiding en zorg aan deelnemers. Deze verantwoordelijkheid is zeker ook aan de orde in geval van deelnemers die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling. Het behoort tot de professionele norm om melding te doen bij Veilig Thuis als er vermoedens zijn van acute en structurele onveiligheid.

Doel van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling:

Van de medewerkers van de zorgkwekerij Jomajole wordt verwacht dat zij attent zijn op signalen van (mogelijk) huiselijk geweld of kindermishandeling en weten hoe te handelen volgens het 5-stappenplan van de meldcode.

De meldcode is bij iedere medewerker bekend. Wanneer de meldcode gebruikt wordt zal er achteraf een evaluatie plaatsvinden m.b.t. het gebruik van de meldcode. Hierdoor kan geleerd worden van de situatie en de manier van handelen (welke stappen zijn gevolgd en waren dit de juiste stappen?).

Begrippen:

- **Kindermishandeling**
Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. (overgenomen uit art. 1 sub m van de Wet op de jeugdzorg). Onder kindermishandeling wordt ook verstaan het kind dat getuige is van huishoudelijk geweld tussen andere huisgenoten.
- **Huiselijk geweld**
Huiselijk geweld is geweld gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. De huiselijke kring betekent: partners, ex-partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. Vormen van huiselijk geweld zijn kindermishandeling, ouderenmishandeling (waaronder ook financiële uitbuiting en verwaarlozing), eengerelateerd geweld (zoals eerwraak, genitale verminking (vrouwenbesnijdenis) of huwelijksdwang), oudermishandeling of (ex-)partnergeweld (waaronder ook stalken).
- **Deelnemer (de persoon die begeleiding ontvangt van de zorgkwekerij Jomajole)**
De deelnemer is het vermoedelijk slachtoffer, de pleger of getuige van huiselijk geweld of kindermishandeling waarmee de begeleider beroepsmatig in contact staat.
- **Huiselijk geweld of kindermishandeling door begeleiders**
Huiselijk geweld of kindermishandeling door begeleiders valt niet onder deze meldcode. Als er (vermoedelijk) sprake is van geweld door begeleiders dan dient direct de leidinggevende en/of de inspectie van gezondheidszorg ingeschakeld te worden.
- **Dierenmishandeling**
Dierenmishandeling valt niet onder deze meldcode. Als er (vermoedelijk) sprake is van dierenmishandeling dan kan dit gemeld worden bij het meldnummer 144.

Belangrijk:

- Het gaat bij de begrippen van huiselijk geweld en kindermishandeling om de relatie tussen pleger en slachtoffer en niet om de locatie waar het geweld plaats vindt.
- De deelnemer van de zorgkweekerij Jomajole zal niet altijd het slachtoffer zijn van het huiselijk geweld of kindermishandeling. De deelnemer kan ook als vermoedelijke pleger, of in geval van een jeugdige deelnemer, als getuige, bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling betrokken zijn. Ook in dat geval zijn de stappen van de meldcode van toepassing.
- Raadpleeg de verschillende signalenkaarten om alert te zijn op mogelijke signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De signalenkaarten zijn te vinden in de bijlagen bij deze meldcode.
- De stappen die in de meldcode worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde, maar deze volgorde is niet dwingend. Het is de bedoeling dat alle stappen overwogen worden voordat er besloten wordt om een melding te doen. Ook kan het zijn dat stappen soms twee of drie keer moeten worden gezet.
- Bij het doen van een melding zal er eerst toestemming gevraagd moeten worden aan de deelnemer of vertegenwoordiger. Wordt er geen toestemming verleend of zijn de omstandigheden zo dat er bewust gekozen wordt om de melding niet te bespreken met de deelnemer of vertegenwoordiger dan kan er ook zonder toestemming een melding worden gedaan. Dit betekent dat het beroepsgeheim doorbroken wordt in het kader van meldplicht. Hier dient echter wel een gegronde reden voor opgegeven te worden.

Taken en verantwoordelijkheden:

Wie:	Verantwoordelijk voor:
Zorgboer(in)	<ul style="list-style-type: none"> - het inlichten en bijscholen van begeleiders ten aanzien van de meldcode - Zorgen voor de mogelijkheid tot collegiale consultatie (zowel persoonlijk, in het werkoverleg als extern) - Ondersteunen van begeleiders in de vorm van overleg en coaching - Signaleren van huiselijk geweld en/of kindermishandeling - Vastleggen van signalen en de bron daarvan - Inbrengen van de casus in het werkoverleg - Voeren van gesprekken met deelnemers (stap 3 en stap 5) - Beslissen over zelf hulp organiseren of een melding doen (stap 5) - Doen van de melding 'Veilig Thuis'
Begeleider	<ul style="list-style-type: none"> - Signaleren van huiselijk geweld en/of kindermishandeling - Vastleggen van signalen en de bron daarvan - Inbrengen van de casus in het werkoverleg - Voeren van gesprekken met deelnemers na overleg met zorgboer(in) (stap 3 en stap 5) - Zorgboer(in) adviseren over de te nemen beslissing (stap 5)
Stagiaire/Vrijwilligers	<ul style="list-style-type: none"> - Signaleren van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en deze signalen melden bij begeleider of zorgboer(in).

Stappenplan

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Nadat (mogelijke) signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opgemerkt zijn, dienen deze signalen te worden vastgelegd en te worden bewaard in het deelnemerdossier*. De begeleider die de signalen heeft opgemerkt legt de signalen vast. Als dit niet de vaste begeleider van de deelnemer is, dan wordt de vaste begeleider hiervan op de hoogte gesteld.

De volgende gegevens worden vastgelegd:

- signalen die het vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten;
- van elk signaal wordt vastgelegd wie de bron is van de signalen (wie heeft de signalen geconstateerd?);
- van elk signaal wordt vastgelegd of het gaat om feiten, hypothesen of vooronderstellingen;
- van elk contact over de signalen wordt een notitie gemaakt;
- het contact intern over de signalen en de stappen die worden gezet worden genoteerd met datum;
- diagnoses worden alleen vastgelegd als ze gesteld zijn door een bevoegde beroepskracht.

* Van het bewaren van de gegevens in het dossier kan worden afgeweken als de veiligheid van een van de deelnemer hierdoor in het gevaar komt (i.v.m. recht op inzage in het dossier). Zie voor meer informatie hierover stap 3. Als dit aan de orde is worden de gegevens bewaard door de zorgboer(in).

Stap 2: Collega's raadplegen en advies van AMHK 'Veilig Thuis'

De tweede stap is het bespreken van de geconstateerde signalen. Bij het bespreken van de signalen gaat om:

- het delen van de feiten, hypothese of vooronderstellingen;
- het aanvullen van de signalen (bevestigend of ontkrachtend);
- het bepalen van vervolgacties en een taakverdeling met betrekking tot die signalen;
- het vastleggen van de uitkomsten van deze contacten (zie stap 1).

Er kunnen verschillende personen geraadpleegd worden. Hieronder de volgorde van raadplegen van collega's:

- bespreken van de signalen met de zorgboer(in) (als deskundig collega);
- inbrengen van de casus in het werkoverleg;
- na intern overleg indien nodig het raadplegen van derden, zoals huisarts of behandelaar;
- na intern overleg indien nodig het raadplegen van het AMHK 'Veilig Thuis'. Bel met Veilig Thuis op 0800-2000 of raadpleeg de website www.vooreenveiligthuis.nl

Stap 3: Gesprek met de deelnemer

Besprek de signalen met de deelnemer. Is er ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de deelnemer, raadpleeg dan een deskundige collega en/of Veilig Thuis'. Het gesprek vindt bij voorkeur plaats op de zorgkwekerij Jomajole en met 2 personen van de zorgkwekerij Jomajole.

- leg de deelnemer het doel uit van het gesprek;
- beschrijf de feiten en de waarnemingen die zijn gedaan;
- vraag de deelnemer om een reactie;

- kom pas na deze reactie met een interpretatie van de signalen;
- na afloop van het gesprek word een verslag van het gesprek toegevoegd aan het deelnemerdossier.

* Geen gesprek met de deelnemer

In situaties waarin de veiligheid van betrokkenen in gevaar komt, kan er worden afgezien van een gesprek met de deelnemer. Bijvoorbeeld in situaties waarin:

- het risico aanwezig is dat de dader na het gesprek zich zal afreageren op het slachtoffer;
- het risico bestaat dat de deelnemer het contact met de begeleiding verbreekt en uit het zicht raakt.

Stap 4: Wegen van huiselijk geweld/kindermishandeling

- Heb ik op basis van stap 1 tot en met 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?
- Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?

Op basis van de signalen, het advies van collega's/'Veilig Thuis' en het gesprek met de deelnemer moet er een inschatting gemaakt worden van:

- het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling;
- de aard van het geweld;
- de ernst van het geweld.

Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden; Neem twee beslissingen

1. Is melden noodzakelijk?

Melde is noodzakelijk als er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid

2. Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk?

Hulp verlenen is mogelijk als:

- De professional in staat is om effectief/passende hulp te bieden of te organiseren
- De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp
- De hulp leidt tot duurzame veiligheid

Indien hulp verlenen op basis van één van deze punten niet mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk.

Maak naar aanleiding van stap 4 de twee beslissingen. Om zelf hulp te organiseren of om een melding te doen. Deze beslissingen worden altijd in overleg met de zorgboer(in) genomen. De zorgboer(in) draagt de verantwoordelijkheid voor deze beslissingen.

- **Hulp organiseren**
Als het gezien de mogelijkheden, competenties, verantwoordelijkheden en de professionele grenzen mogelijk is om zelf hulp te organiseren waardoor het slachtoffer voldoende beschermt wordt tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling, kan ervoor gekozen worden geen melding te doen. In deze situatie organiseert de zorgkwekerij Jomajole zelf de hulp en worden de effecten van deze hulp gevolgd. Bij twijfel of als blijkt dat de ingezette hulp onvoldoende duurzaam beschermt, wordt (alsnog) een melding gedaan.
- **Melden en anonimiteit**

Wanneer de zorgkwekerij Jomajole niet of onvoldoende in staat is om het slachtoffer te beschermen tegen huishoudelijk geweld of kindermishandeling, dan doet de zorgboer(in) een melding bij 'Veilig Thuis' 0800-2000. 'Veilig Thuis zal vervolgens onderzoek doen om te beoordelen welke hulp noodzakelijk is en deze hulp inzetten.

Voorafgaand aan het doen van een melding:

Het algemene uitgangspunt is dat er openheid is over de melding/melder naar de deelnemer en/of betrokkenen toe.

- Melden bij de deelnemer/betrokkenen dat er een melding wordt gedaan en proberen om toestemming te krijgen voor het doen van de melding*. Als het gaat om een minderjarige deelnemer tot 16 jaar dient de melding ook besproken te worden met ouders.
- Uitleggen waarom de melding wordt gedaan, wat het doel van de melding is;
- Vragen om een reactie;
- Bespreken van de bezwaren en proberen om alsnog toestemming te krijgen;
- Als de deelnemer geen toestemming geeft, dan dient er opnieuw een afweging gemaakt te worden met betrekking tot het doen van een melding.

*De melding hoeft voorafgaand niet besproken te worden met deelnemer/betrokkene als:

- de melding een concrete bedreiging vormt of kan vormen voor de deelnemer en/of voor diens omgeving, voor de boerderij of haar begeleiders;
- de vertrouwensrelatie tussen de deelnemer en de zorgkwekerij Jomajole verstoord kan raken waardoor de deelnemer uit het zicht raakt .

Bron en informatie: www.meldcode.nl

Bijlage 1. Tips bij uitvoering van het stappenplan

Voor iedere stap zijn hier een aantal tips/aandachtspunten beschreven.

- *Belangrijk is om de signalen zo feitelijk mogelijk te beschrijven. Wanneer hypothesen en veronderstellingen worden vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.*
- *De tekstblokken hieronder over de 'kindcheck' en over 'oudersignalen' dienen in de meldcode te worden opgenomen als de zorgkwekerij Jomajole volwassen deelnemers heeft die in een lichamelijke of geestelijke conditie of in andere omstandigheden verkeren die een risico vormen voor de veiligheid of de ontwikkeling van de kinderen die van deze deelnemers afhankelijk zijn. Bijvoorbeeld in de verslavingszorg, de volwassen ggz, de thuiszorg, of algemeen maatschappelijk werk.*
- *Kindcheck: Vraag de deelnemer of er minderjarige kinderen aan zijn/haar zorg zijn toevertrouwd, in alle gevallen waarin zijn/haar medische conditie of andere omstandigheden een risico vormen op een bedreiging in de ontwikkeling of de veiligheid van deze kinderen. Indien er kinderen zijn die van de deelnemer afhankelijk zijn, leg dan in het deelnemerdossier vast: het aantal en de leeftijd van de kinderen; of de deelnemer de zorg voor de kinderen deelt met een (ex-) partner of met een andere volwassene.*
- *Oudersignalen: Is er vanuit de zorgkwekerij Jomajole geen contact met de kinderen van de deelnemer, leg dan eventuele 'oudersignalen' vast als de lichamelijke of geestelijke conditie of andere omstandigheden, een bedreiging kunnen vormen voor de veiligheid of de ontwikkeling van de kinderen die van de deelnemer afhankelijk zijn. De stappen van de meldcode zijn ook van toepassing op deze 'oudersignalen'.*
- *Signalen van geweld door een beroepskracht in een zorg- of onderwijsrelatie: Gaan de signalen over mogelijk geweld gepleegd door een beroepskracht ten opzichte van een deelnemer of een leerling, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie van desbetreffende organisatie. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.*
- *Signalen van geweld tussen deelnemers of tussen leerlingen: Signalen over mogelijk geweld gepleegd tussen deelnemers, zoals bijvoorbeeld geweld tussen bewoners van een instelling, tussen bewoners van een gezinshuis, of tussen leerlingen op school, vallen niet onder het stappenplan van de meldcode. Deze signalen worden gemeld bij de leidinggevende of de directie van desbetreffende organisatie. Op deze regel geldt één uitzondering: de signalen van mogelijk geweld vallen wel onder de meldcode als het geweld zich afspeelt tussen partners die beiden deelnemer zijn van de instelling, bijvoorbeeld als zij als echtgenoten of partners samen wonen in een woonvoorziening of in een andere instelling.*

Tip bij stap 2:

- *Wanneer er binnen de zorgkwekerij Jomajole onvoldoende kennis aanwezig is over de aanpak van specifieke vormen van geweld, zoals eengerelateerd geweld, huwelijksdwang, seksueel misbruik en vrouwelijke genitale verminking, vraag dan altijd advies aan 'Veilig Thuis' over de vervolgstappen. Dit advies is ook van belang om mogelijke veiligheidsrisico's van eventuele vervolgstappen zorgvuldig af te kunnen wegen. Leg de uitkomsten van de collegiale consultatie en/of het gegeven advies vast in het deelnemerdossier (zie stap 1).*

Tips bij stap 3:

- *Omdat openheid een belangrijke grondhouding is in de verschillende vormen van dienstverlening aan de deelnemer, wordt in het stappenplan zo snel mogelijk contact gezocht met de deelnemer (of met zijn/haar ouders) om de signalen te bespreken. Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen, dan zijn de volgende stappen van het stappenplan niet nodig. Worden de zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet.*

- *Gesprek met kinderen: Ook als een deelnemer nog jong is, is het van belang dat de beroepskracht het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk of te belastend voor hem/haar is.*
NB: Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken, zonder dat zijn/haar ouders daarbij aanwezig zijn zodat het kind zich vrij kan uiten. De redenen voor dit besluit dienen zorgvuldig vastgelegd te worden in het deelnemerdossier.
- *Gesprek met de ouder(s): Normaal gesproken zal er, als het om een minderjarige deelnemer gaat, ook een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouder(s). Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkerwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Want de ouders behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.*
NB: Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen. Bijvoorbeeld als er redenen zijn om aan te nemen dat het kind dan uit het oog verloren zal worden.
NB: Over het wel of niet voeren van een gesprek met de deelnemer bij vermoedens van specifieke vormen van geweld zoals eerdergerelateerd geweld, huwelijksdwang en vrouwelijke genitale verminking, wordt geadviseerd om altijd vooraf overleg te voeren met experts om te beoordelen of het voeren van een gesprek in dit stadium, in verband met de veiligheidsrisico's, verantwoord is.
- *Indien de organisatie is aangesloten op de verwijzindex risicojongeren: Overweeg bij het zetten van stap 3 of het noodzakelijk is om, gelet op de bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige(n), ook een melding te doen in de verwijzindex risicojongeren.*
NB: Een melding in de verwijzindex is bedoeld om beroepskrachten die betrokken zijn bij 'risicojongeren' bij elkaar te brengen zodat ze hun interventies op elkaar af kunnen stemmen en niet langs elkaar heen werken. Een melding in de verwijzindex is geen alternatief voor het doen van een melding van kindermishandeling bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Ga daarom, ook als u besluit tot een melding in de verwijzindex, door met stap 4 en 5 van de meldcode als uw vermoeden van kindermishandeling door het gesprek met de ouders en/of de jeugdige niet zijn weggenomen. Voor meer informatie over de verwijzindex risicojongeren en het wettelijk meldrecht voor meldingen in de verwijzindex zie www.verwijzindex.nl.

Tip bij stap 4:

- *Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling 'Veilig Thuis'. Zij bieden ondersteuning bij het wegen van het geweld en van de risico's op schade en zij kunnen adviseren over vervolgstappen.*

Tips bij stap 5:

Kan de deelnemer niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermd worden of zijn er twijfels dat er onvoldoende bescherming geboden kan worden:

- *meld het vermoeden bij het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling;*
- *sluit bij de melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan van wie de informatie afkomstig is.*
- *overleg wat er na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf gedaan kan worden om de deelnemer en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.*

Van contacten met de deelnemer over de melding kunt u afzien:

- *als er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de deelnemer, die van begeleiders, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn;*

Waar zorg natuurlijk is!

- *als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de deelnemer daardoor het contact met de zorgwekerij Jomajole zal verbreken.*

Bijlage 2. Signalen van Huiselijk Geweld

Wanneer u één of meerdere van deze signalen opmerkt, bedenk dan dat er sprake zou kunnen zijn van geweld.

Lichamelijk letsel

- blauwe plekken, kneuzingen
- ontwrichtingen van bijvoorbeeld kaak en schouder
- schedelletsel
- verwondingen
- snij-, brand-, bijt- en hoofdwonden
- verlies van tanden
- breuken van ribben, neus, kaak en andere botten,
- genitale beschadigingen en verminking
- gehoorstoornissen / trommelvliesperforaties

Psychomatische klachten

- Symptomen van angst zoals trillen, zweten, duizeligheid, hartkloppingen, hyperventilatie,
- droge mond, pijn in de hartstreek, kortademigheid
- Symptomen van machteloosheid zoals slaptte, moeheid, neerslachtigheid, depressiviteit,
- Eetproblemen
- Symptomen van spanning zoals hoofdpijn, buikpijn, maagpijn, menstruatiestoornissen,
- slaapstoornissen en nachtmerries
- Afpersing
- Chantage
- Schuldbinding en afkopen
- Geen beschikking over eigen geld of bezittingen
- Garantstelling of op naamstelling van bezittingen
- Onredelijke hoge afdracht van inkomsten
- Vrijheidsbeperking en sociale isolatie
- Gedwongen huwelijk
- (Dreiging met) verstoting of echtscheiding
- Het afpakken van kinderen

Bijlage 3. Signalen bij huwelijksdwang

Dagbesteding: school en/of werk

- (structureel) verzuim, mogelijk gestimuleerd door ouders

- verminderde prestaties
- verzoek om verlengde vakantie
- te laat terugkeren uit land van herkomst
- opzien tegen komende vakantie
- gehaald/gebracht worden en / of surveillance door broers of neven op school/werk.
- niet zelfstandig mogen reizen
- sociale isolatie / verbreking vriendschappen
- zonder duidelijke reden verandering van kleding, van modern naar traditioneel of andersom
- algehele gedragsveranderingen (zie ook gezondheid en gedrag)
- plotselinge aankondiging van verlovings met een vreemde
- blokkade van toegang tot (vervolg)opleiding/werk
- er wordt geroddeld over een meisje op school en/of haar broers/neven hebben veel ruzie over haar
- deelname aan school / werkkuitjes zeer beperkt, na werk/school weinig uitlooptijd, geen flexibiliteit.
- dubbelleven, groot verschil in gedrag tijdens/buiten school/werk

Veiligheid

- betrokkene of broer/zus als vermist opgegeven en wordt actief gezocht
- eerdere meldingen van huiselijk geweld, mishandeling of burengerucht op het adres van betrokkene
- bedreigd of geconfronteerd met (seksueel) geweld
- angst voor of bedreiging met mishandeling, chantage, vrouwelijke genitale verminking,
- aanvallen met zuur
- betrokkene pleegt zelf strafbare feiten zoals dealen, wapenhandel, economische delicten, afpersing
- betrokkene is aangegeven wegens overtredingen (b.v. winkeldiefstal of drugsgebruik)
- angst voor of bedreiging met de dood of pogingen tot moord/doodslag
- meldingen van andere misdrijven, zoals verkrachting of ontvoering dreiging met terugsturen maatschappelijke sancties

Gezondheid

- begeleiding naar dokter of hulpverlening
- het onthouden van medische zorg
- lichamelijke klachten bv na genitale verminking, mishandeling, seksueel misbruik/geweld
- zelfbeschadiging (automutilatie)
- (poging tot) zelfdoding
- gedragsveranderingen: bv. eetstoornis, depressie, slecht slapen, druggebruik
- vroege / ongewilde zwangerschap
- verzoek tot geheime abortus
- verzoek tot maagdelijkheidsverklaring
- schaamte en schuldgevoelens
- loyaliteitsconflicten

Gezin

- eerdere gedwongen huwelijken/gedwongen huwelijk van broer of zus
- huwelijk op jonge leeftijd
- regide regels voor met name jonge meisjes
- dubbele moraal
- dwangcultuur

Waar zorg natuurlijk is!

- weinig of geen communicatie thuis
- roddels vanuit de gemeenschap
- dood van een ouder
- eerdere vermissingen van gezins/familieleden
- plotselinge verhuizing/verdwijning
- intensief contact met familieleden en/of plotselinge reizen naar familie/familieberaad
- er wordt veel geroddeld over een familie
- eerdere meldingen van huiselijk geweld, mishandeling of burengerucht op het adres van betrokkene
- potentiële slachtoffers worden afgeschermd/beschermd
- afwerende houding t.o.v. politie en autoriteit en gezag

Basisvrijheden van de betrokkene/persoonlijke integriteit

- isolatie/een sterke inperking van de basis/bewegingsvrijheid
- geen beschikking over eigen identiteitsdocumenten, visum/illegaal verblijf
- bewust onwetendheid houden over eigen rechtspositie
- financiële benadeling geen beschikking over verdiensten/schulden maken op naam van betrokkene
- chantage door openbaarmaking feit of activiteit
- niet toestaan van het machtig maken van de taal
- geen vrije partnerkeuze / huwelijksdwang

Gedrag

- normafwijkend gedrag slachtoffer, concentratieproblemen,
- woede uitbarstingen, ingehouden woede, depressieve klachten, machteloosheid,
- negatief zelfbeeld, vlakke emoties,
- schuw, brutaal, hyperactief, teruggetrokken,
- neerbuigend, wantrouwend, verdedigend
- alleen sterke binding met thuis: isolement
- wegliep gedrag
- moeite met contactlegging, oogcontact, lichamelijk contact
- andere strafbare feiten plegen zoals dealen,
- wapenhandel, economische delicten, afpersing

Bijlage 4. Signalen bij kindermishandeling 0 t/m 4 jaar

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand

Waar zorg natuurlijk is!

- voedingsproblemen
- ernstige luierslag
- slecht onderhouden gebit
- kind stinkt, heeft geregeld smerige kleren aan
- oververmoeid

Gedrag van het kind

- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in het spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Tegenover andere volwassenen

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Overig

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar leeftijd
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich geregeld negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- laat merken het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd

Waar zorg natuurlijk is!

- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt geregeld afspraken af
- vergeet preventieve inenting
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- combinatie van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist geregeld
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik

Bijlage 5. Signalen bij kindermishandeling 4 t/m 12 jaar

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab-en bijt wonden
- groeiachterstand

Waar zorg natuurlijk is!

- te dik
- slecht onderhouden gebit
- geregeld buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft geregeld smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in het spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Tegenover andere volwassenen

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Overig

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar leeftijd
- slechte leerprestaties

- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich geregeld negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- laat merken het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt geregeld afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinsituatie

- combinatie van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist geregeld
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Bijlage 6. Signalen bij ouderenmishandeling

Signalen bij de oudere

- zichtbaar letsel
- schrikreactie of angstig bij (onverwachte) aanraking

Waar zorg natuurlijk is!

- onsamenhangende verklaringen over verwondingen
- depressieve, angstige indruk
- onverzorgd, verwaarloosd uiterlijk
- spullen die verdwijnen
- weigeren van hulp of gesprekken
- krijgt geen gelegenheid om alleen met anderen te praten
- onverklaarbaar geldtekort

Signalen bij de pleger

- onverschillig of juist een uiterst vriendelijke houding
- lijkt overbelast, heeft onduidelijke (pijn)klachten of is vaak ziek
- schelden, schreeuwen
- afschermen van de oudere voor hulpverleners
- klagen over de oudere
- onverschillige houding naar de oudere